

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATA PE SAPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

ATHANASOVIOL, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. GERBAN, G. NEITANU,
E. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAĞI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de Casație și Justiție Secțiuni-uite.*— Inchirieri.— Măsuri excepționale în favoarea chiriașilor.— Dreptul de proprietate.— Regulamentare.— Decretul lege 1420/920.— Dacă violează constituția.— Hotărâri judecătorești de evacuare.— Suspendarea executării.
(D. Oprea Soare cu D. I. Russo).

Curtea de Apel din Târgul Mureș.— Inchirieri.— Pierderea totală a lucrului închiriat.— Caz fortuit.— Depozit.— Depozitar.— Responsabilitate.—

Trib. Ilfov secția II com.— Vânzare comercială.— Vânzător.— Nefindeplinirea obligațiunii.— Executare coactivă.— Bursă.— Operațiuni.— Mijlocitor.— Autorizarea tribunalului. (Banca A. M. B. har & Com. V. Prodanof).

JURISPRUDENȚA STREINĂ.— *Casația franceză.*— Drept maritim.— Transport de mărfuri.— Navlu.— Scufundare.— Mărfuri vândute sub apă.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

SECȚIUNI—UNITE

Audiența dela 2 Iunie 1921.

Președenția d-lui Victor Romniceanu, prim-președinte

D. Oprea Soare cu D. I. Russo

INCHIRIERI.— MĂSURI EXCEPȚIONALE ÎN FAVOAREA CHIRIAȘILOR.— DACĂ VIOLEAZĂ DREPTUL DE PROPRIETATE.— DECRETUL LEGE 1420 | 1920.— CONSTITUTIONALITATEA LUI

INCHIRIERI.— HOTĂRĂRI JUDECĂTOREȘTI DE EVACUARE.— PRELUNGIRE ACORDATĂ CHIRIILOR.— LEGIUITOR ORDINAR.— MĂSURI LUATE ÎN ÎNTELES GENERAL.

1. Sub imperiul constituțiunii actuale legiuitorul având puterea de a limita uzul și exercițiul dreptului de proprietate, rezultă că diferitele măsuri excepționale ce s'au luat pentru regularea raporturilor dintre proprietari și chiriași prin diferite dispozițiuni din care cele din urmă sunt cuprinse în decretul-lege No. 1420 din 1920, nu violează Constituțiunea.

2. Dacă legiuitorul ordinar poate trecând peste convenția părților să ia dispozițiuni în

favoarea chiriașilor prelungindu-le contractele de închiriere, acelaș drept trebuie să i se recunoască și când e vorba de hotărâri de evacuare definitive dar neexecutate, pentru motivul că aceste hotărâri nu creiază drepturi noi în favoarea proprietarilor, ele nu fac decât să constate, să declare drepturile părților care rezultă din convențiile încheiate între ele.

Prin urmare, acordând și chiriașilor cari se găsesc în această categorie o păsuire legală, nu se poate zice că legiuitorul împieteează asupra prerogativelor puterii judecătorești, întrucât o asemenea regulamentare îi este îngăduită într'un interes general.

No. 2—Respins recursul făcut de Dimitre Oprea Soare în contra deciziei Curții de apel din București, secția IV No. 150 din 1920 în proces cu D. I. Russo.

S'a ascultat citirea raportului făcut în cauză; pe d-l avocat Cezar Partenie în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-l avocat C. Chiriacescu în combateri.

D-l Procur.-general N. Procopescu a pus concluziuni pentru casare.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Exces de putere, omisiune esențială, violarea principiului separațiunii puterilor și a art. 36, 93 din Constituțiune. Inconstituționalitatea dispozițiunii cuprinse în art. 2 din decretul No. 1420 din 1 Aprilie 1920, publicat în Monitorul Oficial din 2 Aprilie 1920, prin care se destăinuiează hotărârile judecătorești definitive având de obiect evacuarea imobilelor pentru neplata chiriei».

Având în vedere deciziunea supusă recursului prin care Curtea de Apel din București, secțiunea IV, a admis contestația făcută de intimatul în recurs, D. I. Russo, în contra deciziunii aceleiași Curți cu No. 22/920, prin care s'a reziliat contractul de închiriere

intervenit între Russo ca chiriaș și proprietarul Dimitre Oprea Soare și, în consecință, Curtea a declarat fără efect această din urmă decizie;

Având în vedere că se constată, că înaintea Curții de Apel contestatorul Russo a susținut că, plătiind chiria în termen, este în drept a se folosi de dispozițiunea art. 2 din decretul-lege No. 1420 din 2 Aprilie 1920, care a dat putere contractelor de închiriere desființate prin hotărâri judecătorești neexecutate, iar proprietarul a obiectat că acea dispozițiune din decretul menționat este inoperantă, fiind contrară dispozițiilor constituționale privitoare la separațiunea puterilor în stat și constituie un amestec al puterii legislative în atribuțiunile puterii judecătorești:

Că, instanța de fond a înlăturat obiecțiunea proprietarului, pe motivul că dispozițiunea art. 2 din menționatul decret nu violează principiul separațiunii puterilor;

Considerând că, în regimul nostru constituțional, legiuitorul nu este omnipotent ci este legat de Constituție, pe care nu o poate schimba nici nu poate deroga dela ea, prin urmare nu poate face legi prin care să ridice drepturile garantate de Constituție:

Că, printre drepturile garantate de constituție este și dreptul de proprietate; în adevăr, art. 19 prescrie că nimeni nu poate fi expropriat de cât în cazurile anume arătate și după o dreaptă și prealabilă despăgubire, astfel că dacă printr'o lege s'ar lua proprietatea cuiva, este evident că o asemenea lege ar fi contrarie constituției și n'ar putea să fie aplicată;

Considerând însă că Constituția nearătând în ce consistă dreptul de proprietate, trebuie să ne raportăm la codicele civil care, în art. 480, definește proprietatea: dreptul ce are cineva de a se bucura și dispune de un lucru în mod exclusiv și absolut, însă în limitele determinate de lege;

Că, din această limitare a dreptului de proprietate, rezultă pentru legiuitor puterea de a regula uzul și exercițiul acestui drept, ceea ce s'a făcut la noi ca și în alte state, prin legea pentru luarea de măsuri excepționale, față cu necesitățile neprevăzute cari s'au simțit din cauza și în urma evenimentelor războiului și cari interesau în gradul cel mai înalt ordinea publică și armonia socială;

Considerând că printre alte măsuri excepționale ce s'au luat de legiuitor, sunt și acelea pentru regularea raporturilor dintre proprietari și chiriași, prin diferite dispozițiuni, din care cele din urmă sunt cuprinse în decretul-lege No. 1420 din 1920;

Considerând că legiuitorul prin acest decret ocupându-se de situațiunea chiriașilor în contra cărora s'a obținut hotărâri definitive de evacuare, dar care încă nu s'au executat, a ținut seamă de imposibilitatea în care se găsesc de a-și putea procura locuințe

și de aceea pentru motivele de înaltă ordine socială arătate, le a prelungit contractele de închiriere;

Considerând că, dacă nu se contestă legiuitorului ordinar puterea ca să treacă peste convențiunea părților și să ia dispozițiuni în favoarea chiriașilor, prelungindu-le contractele de închiriere când se găsesc în posesiunea imobilelor închiriate, acelaș drept trebuie să i se recunoască și când proprietarii au obținut hotărâri definitive de evacuare pe cari nu le-au executat, pentru simplul motiv că aceste hotărâri nu le creează drepturi noi, ele nu fac decât să constate, să declare drepturile părților cari rezultă din convențiunile încheiate între ele;

Considerând dar că nu se poate zice că o lege este anticonstituțională și prin urmare nu-i putem refuza aplicațiunea decât numai dacă violează vre-unul din drepturile cari ne sunt garantate prin constituție;

Că, ceea ce trebuie să avem în vedere, este dreptul care face obiectul legii a cărei constituționalitate se discută, iar nu modul cum acest drept este constatat;

Considerând că, în speță, dispozițiunea din decret de care ne ocupăm, are de obiect numai regularea uzului și exercițiului dreptului de proprietate, ea va leza interesele private, dar este dreptul legiuitorului de a face să prevaleze interesul social asupra interesului indivizilor, și particularii lezați nu pot să se plângă în contra acestei dispozițiuni, căci ea nu violează Constituția;

Că, nu poate fi vorba în cauză despre atingerea prerogativelor puterii judecătorești de către puterea legiuitoare, de oarece decretul-lege în discuțiune, nu atinge în nimic meritul hotărârilor prin care se reziliază unele contracte de închiriere; acele hotărâri se mențin și contractele rămân reziliate, dar legiuitorul fără a contrazice în nimic hotărârile judecătorești, acordă și acestor chiriași cu contracte reziliate, întocmai ca tutulor celor cari urmau să părăsească imobilele închiriate, o prelungire legală supusă unor condițiuni speciale prevăzute în art. 1 și 2 din decret, și o asemenea reglementare streină de orice impietare în prerogativele puterii judecătorești, este îngăduită legiuitorului ordinar într'un interes general, după cum s'a stabilit mai sus;

Considerând că Curtea de Apel judecând că prin dispozițiunea mai sus arătată din decretul lege No. 1420|1920 nu s'a violat principiul separațiunii puterilor, n'a făcut nici o omisiune esențială și prin urmare motivul de casare este neîntemeiat.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN TARGUL-MUREȘ

Audiența dela 1 Aprilie 1921

Președenția D-lui Aurel Berson, președinte de senat

Helsikovits David cu Belényasi Sandor

LOCAȚIUNE.— PERDEREA TOTALĂ A LUCRULUI ÎNCHIRIAT.— CAZ FORTUIT.— PUTEREA ADMINISTRATIVĂ.
DEPOZIT.— DEPOZITAR.— RESPONSABILITATE.— CAZ FORTUIT.

1. Imposibilitatea în care s'ar găsi locatarul de a se folosi de lucrul închiriat în urma unei dispozițiuni luată de puterea administrativă, căreia nimeni nu se poate opune, ci toți trebuie a-i da ascultare, echivalează cu o pierdere totală și prin caz fortuit a obiectului contractului de locațiune, care constă în a avea folosința lucrului închiriat.

2. Depozitarul nu răspunde de cazul fortuit și aceasta chiar atunci când lucrul depozitat fiind mai de preț l-ar fi putut salva jertfind din propriile sale lucruri.

Motive,

Având în vedere că din susținerile și opunerile părților precum și actele de la dosar, rezultă că faptele procesului sunt următoarele: reclamantul, ofițer în armata ungară, în urma ordinelor primite, a trebuit să părăsească orașul Târgu-Mureș la 26 Noembrie 1918, cu care ocazie a închiriat părâtului prin intermediul unui frate al acestuia imobilul din strada Călărași, 81, împreună cu tot mobilierul aflat în el, cu o chirie de 450 cor. lunar și cu stipulația expresă că reclamantul este în drept oricând să notifice părâtului concediu cu 15 zile înainte. După vre-o patru luni, locuința a fost rechiziționată de autorități și dată unuia I. Farkas, profesor în localitate, iar părâtul, pentru că nu era localnic, o fost obligat, conform ordonanțelor în vigoare, ca în 48 ore să se înapoieze în Randul din Câmpie, de unde era venit, fără însă a fi împedat de a ridica mobilierul închiriat lui. De fapt, părâtul, pentru că închiriasese casa mobilată și nu înțelegea să se folosească separat de mobilier l-a lăsat, împreună cu imobilul, succesorului său Farkas, afară de vre-o două, trei obiecte luate cu dânsul, dar pe cari mai târziu le-a restituit reclamantului. Farkas recunoaște că reprezentantului autorității care i-a predat casa, i-a lăsat în același timp în grijă și mobilierul, susține însă că neavând nevoie de dânsul l-a depozitat într'o odaie. În toamna anului 1919 reclamantul reintorcându-se, pretinde că a găsit parte din mobilier lipsă, parte deteriorat și de aceea a intentat prezența acțiune în daune contra părâtului, cerând obligarea lui la plata sumei de 8863 cor. fără să arăte însă în ce constă acele daune, căci în acțiune nu specifică cari anume

obiecte lipsesc și cari sunt numai deterioare, pentru ca Curtea se aibă un criteriu sigur la stabilirea daunelor pretinse. Această specificare mai era necesară și din punctul de vedere al probelor de administrat, căci valoarea obiectelor dispărute, în lipsă de alte dovezi, s'ar putea stabili prin jurământul estimativ al reclamanțului, a celor deteriorate, însă trebuie prin mijloacele comune de vedere,

Tribunalul, din împrejurarea că împreună cu tot mobilierul și lucrurile aflătoare au fost predate părâtului spre folosință dar cu obligația de a îngriji și de obiectele pe cari nu le va folosi, stabilește că au fost două contracte: unul de închiriere, altul de depozit; că întrucât părâtul n'a restituit lucrurile încredințate lui în starea primită, ca atare a călcat obligațiile prevăzute în art. 1111 și 964 c. c. a. prin urmare în principiu este răspunzător de daunele suferite de reclamant. Intemeindu-se apoi pe depunerile martorilor audiați, cari arată că, atunci când reclamantul a părăsit localitatea n'a ridicat nimic din mobilierul casei, că la rândul sau părâtul ar fi lăsat succesorului Farkas mobilierul, în general vorbind în stare proastă, dar fără ca martorii să poată preciza ceva despre obiectele din acțiune, că apoi de acest mobilier Farkas nu s'ar mai fi folosit în urmă, bazându-se și pe jurământul depus de reclamant, care confirmă existența și valoarea obiectelor arătate în acțiune, a obligat pe părât la plata sumei de 4026 lei 50 b. deducând din suma pretinsă numai valoarea câtorva obiecte, stabilit fiind că ar fi fost furate de un tertiu, precum și a altor câteva rechiziționate de autoritatea militară.

În contra acestei sentințe părâtul a făcut apel susținând că reclamantul n'a dovedit cu nimic că ar fi încredințat obiectele pretinse prin acțiune și ca atare nu poate fi ținut responsabil de soarta lor; că, chiar de ar fi stabilit acest lucru, însă, în urma rechiziționării imobilului, n'a mai putut avea nici un amestec în ce privește îngrijirea acelor obiecte.

Având în vedere că, în principiu, daunele pot deriva sau din neexecutarea contractului, sau din delict (1295 c. c. a.)

Că, în speță, ele sunt pretinse din neexecutarea obligațiunei derivând din contractul de locațiune, pentru că din împrejurarea că reclamantul închirind părâtului casa cu toate mobilele aflătoare, apoi stipulând că părâtul va avea grije și de acelea pe cari nu le va folosi, aceasta are mai mult valoarea unei simple recomandățiuni, decât a creerii unui contract de depozit, pe lângă cel de închiriere, pentru că nu rezultă că s'ar fi interzis părâtului că la necesitate să se poată folosi și de acele obiecte, fără de care interdicere nu poate fi vorba de depozit.

Dar admitând că pârâtul a fost legat față de reclamant prin două contracte, ambele au luat însă sfârșit prin dispoziția autorității administrative, care a rechizionat casa și a obligat pe pârât să părăsească orașul în 48 ore.

În adevăr, după art. 1117 c. c. a. contractul de locațiune este desființat când prin caz fortuit chirișul este privat de lucru timp mai îndelungat; că, aceasta mai rezultă din principiile generale cuprinse în art. 1447 c. c. a., după care peirea totală și prin caz fortuit a lucrului determinat în mod individual nimicește ori ce obligațiune.

Având în vedere că imposibilitatea în care s'ar găsi locatarul de a folosi lucrul închiriat în urma unei dispozițiuni luată de puterea administrativă, căreia nimeni nu se poate opune, ci toți trebuie a da ascultare, echivalează cu o pierdere totală și prin caz fortuit a obiectului contractului de locațiune, care constă în a avea folosința lucrului închiriat.

Nu se poate obiecta și face o culpă din faptul că pârâtul, atunci când a fost silit să părăsească orașul, ne fiind împedat, ar fi putut ridica mobilierul, pentru că, după cum s'a arătat mai sus, dânsul închiriasse casa mobilată și deci în înțelesul său era un singur tot, care nu se putea scinda.

Că, în ce privește pretinsul contract de depozit, responsabilitatea pârâtului era de asemeni stinsă, pentru că conform art. 964 c. c. a. depositarul nu răspunde de cazul fortuit—în speță actul puterii administrative—și aceasta chiar atunci când lucrul depozitat, fiind mai de preț, l-ar fi putut salva jertfind din propriile sale lucruri; ori, când pârâtul a fost obligat ca în 48 ore să părăsească orașul, era natural ca în prima linie să se gândească a-și salva propriile sale lucruri.

Ca consecință a principiilor aci expuse, rezultă că pârâtul n'ar putea fi ținut responsabil decât numai pentru daunele survenite până la data rechiziționării imobilului, după care dată ori ce daună referitoare la imobil, sau la mobilile închiriate, potrivit art. 1311 c. c. a., trebuie ca în principiu să fie suportată numai de reclamant. Această distincțiune este importantă pentru fixarea quantumului daunelor, mai ales când în speță se stabilește că în decursul aproape a unui an, numai patru luni a avut pârâtul folosul și responsabilitatea lucrurilor încredințate lui, restul timpului, dacă a cele lucruri n'au fost lăsate la voia întâmplărei, nimeni însă nu să ținea obligat să îngrijească de ele, încât era natural ca din această cauză ele să dispară și să se deterioreze.

Chiar dacă clauza din contract, pe care însă părțile n'au explicat-o, că, „nici o ordonanță existentă sau viitoare nu este obligatorie”, ar avea înțelesul

că pârâtul ar fi luat asupra lui responsabilitatea și pentru cazurile fortuite, totuși el nu poate fi făcut răspunzător pentru că, față de îgăda pârâtului, reclamantul n'a dovedit cu inventar, martori, sau alte dovezi, că între obiectele remise pârâtului în baza contractului de închiriere, au fost și acelea pretinse prin acțiune.

Considerând că în această privință nu s'a administrat nici-o altă dovadă, decât jurământul estimatoriu prestat de reclamant și prevăzut de art. 372 pr. civ.

Considerând că dacă prin acest jurământ s'ar fi putut stabili valoarea obiectelor dispărute, aceasta presupune însă că mai întâi cererea sau raportul juridic a fost stabilit și n'a rămas ne decisă decât pur și simplu valoarea obiectului.

Că, întrucât reclamantul n'a făcut o atare devadă, ca atare Curtea a respins acțiunea.

În ce privește cheltuielile de judecată ele se bazează pe dispozițiunile art. 508 și 425 pr. civ.

Semnați: Aurel Bersan, Dr. Dimba, Ion I. Cetățeanu, raportor

Adnotație.—Atât după c. civ. rom. (art. 1423 și 1439) cât și după c. civ. aust. (art. 1112 și 1117), contractul de locațiune ia sfârșit, între altele, prin pierderea lucrului închiriat, fie din caz fortuit, fie din culpa părții.

Prin cazuri fortuite trebuiesc înțelese nu numai cele naturale, ci ori ce eveniment neobișnuit, care ar fi independent de voința părților¹⁾.

Actele puterii publice căreia se datorește ascultare (așa zisa fapta princepelui, le fait du prince), constituiesc cazuri de forță majoră²⁾. În acest sens s'a decis (jurisprudența austriacă) destiințarea contractului de închiriere a unei loji, din cauză că s'a dispus întreruperea reprezentațiunilor teatrale, deși unii ar voi să mărginească cazul fortuit (zufall) numai la sensul restrâns anume la cece derivă din legea naturii, inanimate³⁾. În această ordine de idei art. 1313 c. austr. pune ca principiu că nu există răspundere pentru daunele cauzate de un act strein, la care n'ai luat parte nici direct, nici indirect.

Un caz fortuit sau de forță majoră, care fără să atragă pierderea lucrului închiriat, ar împedea în mod absolut usagiul sau folosința, ar constitui o cauză de rezoluțiune sau suspendare a contractului de locațiune, după cum obstacolul ar fi perpetuu sau temporal⁴⁾, pentru că prin aceasta ar dispărea folosința

1. V. Stubenrauch, *Comment, zum öst. Allg. bürgerl. Gesetzbuche* I. II. pg. 307. Alexandresco, *Dr. civ. com.* I, VI pg. 64 not. 3.

2. Alexandresco, I. VI, pg. 351.

3. Stubenrauch, *op. și loc. cit.*, nota 1.

4. Aubry et Ran, *Dr. fr.* I. IV. § 397 pg. 462, Alexandresco, t. IX pg. În acest sens și o decizie recentă a Curții de Apel Constanța. *Dreptul* No. 19 din a. c.

lucrului închiriat, care este obiectul unui contract de locațiune.

Atunci însă când acest obstacol ar naște din poziția personală a chiriașului, n'ar mai constitui o cauză de suspendare sau de rezoluțiune¹⁾ de care ce în principiu *casus* lovește pe acela în persoana sau patrimoniul cărui se întâmplă (art. 971 r., 1311 austr.).

Codul austriac a găsit necesar să prevadă acest lucru în mod expres în art. 1107 după «care dacă, uzul sau folosința lucrului închiriat se zădărnicește nu din cauza stricăciunii acestuia, sau din o altminteri neîntrebuintabilitate ivită, ci din o împedecare sau calamitate întâmplată locatarului, sau la data stricăciunii fructele erau deja separate de fond atunci evenimentul advers cade numai în sarcina locatarului. El trebuie să plătească chiria». Așa, s'a decis că dacă chiriașul ar fi împedecat din cauza boalei să se mute în casa închiriată, sau dacă din cauza pericolului iminent al inamicului ar părăsi bunul arendat, atunci trebuie să plătească chiria, pentru că împedecarea folosinței nu provine din neîntrebuintabilitatea lucrului închiriat²⁾.

În ambele legiuri, română și austriacă, prin contract de depozit se înțelege acela prin care o parte dă un lucru în paza alteia, care se obligă la aceasta gratuit, sau cu plată (art. 1591, 1600 al. 2 c. rom., 957, 969 c. austr.).

După codul român în principiu, depozitarul nu se poate servi de lucrul depozitat, de cât cu permisiunea expresă sau tacită a deponentului (art. 1602), pe câtă vreme după codul austr. (art. 959) acest lucru este oprit și dacă s'a conferit folosul lucrului, atunci contractul de depozit se transformă în altul și anume pentru lucrurile consumabile în împrumut (art. 983) pentru cele neconsumabile în comodat (art. 971), sau, dacă s'a fixat un preț pentru această folosință, chiar în locațiune³⁾.

O altă deosebire este că după codul rom. depozitul nu poate avea ca obiect decât lucruri mobile (art. 1593), pe câtă vreme după codul austriac, indiferent, atât mobile, cât și imobile (art. 960). De aceea, după codul român, ca și după cel francez, contractul de a păzi o casă (ex. vilele unei localități balneare după închiderea stagiunii) este sau un contract de locațiune de servicii, dacă s'a stipulat o plată, sau un contract nenumit, apropiat de depozit⁴⁾.

În ambele legiuri depozitarul răspunde față de deponent pentru daunele cauzate nu numai din «dolus» ci și din «culpa», nu însă pentru cazul fortuit, afară

numai dacă aceasta nu este o urmare și o consecință a culpei debitorului așa zisul *casus mixtus* (art. 1599 și 1601 c. r., 967 și 965 c. austr. 1).

Ce se întâmplă dacă lucrurile fiind supuse aceluiași pericol, depozitarul a preferat să-și salveze lucrul său propriu? În cod. austr. este o dispozițiune expresă (art. 964) prin care se prevede că depozitarul nu este ținut să salveze lucrul încredințat, chiar dacă ar fi mai de preț decât al său propriu, pentru-că după simțul uman, la un pericol comun fiecare se gândește mai de grabă la salvarea propriului său lucru, apoi pentru că în atare caz nu i se poate cere depozitarului să cântărească valoarea unuia sau altuia din lucruri, și în fine, dacă depozitarul ar fi consimțit să-și jertfească propriul seu lucru, n'ar avea dreptul la o complectă despăgubire, ci conform art. 967 c. a. numai la una proporțională care n'ar putea excede valoarea lucrului depozitat, tocmai pentru că legea nu-l obligă să sacrifice propriul său lucru²⁾. În codul român lipsește o dispoziție similară. Când este vorba de comodat art. 1566 prevede expres că comodatarul rămâne responsabil când a preferat să scape propriul seu lucru și a lăsat să peară cel care i-a fost împrumutat³⁾, însă toată lumea este de acord că această dispoziție nu se poate aplica prin analogie la depozit, pentru-că în principiu depozitarul, spre deosebire de comodatar, nu trage nici un folos din lucrul încredințat lui. De aceea, asupra chestiunii de mai sus, în lipsa unei dispozițiuni exprese ca în cod. austr., doctrina face următoarea distincție: dacă lucrul propriu al depozitarului are o valoare mai mare, el a putut să-i dea preferință, această corespondând unui act de bună administrație; dacă lucrul deponentului are o valoare superioară, depozitarul care și-a salvat lucrul său este în culpă, căci de bună seamă el ar fi scăpat lucrul cel mai scump, dacă amândouă ar fi fost ale lui. Nu va datora însă la caz de pierdere a lucrului depus în-

1. V. Alexandresco. VI, pg. 353 text și not. 3, t. S pg. 20. text și nota. Art. 965 c. a. dă câteva aplicațiuni de atari cazuri fortuite care angajează responsabilitatea debitorului, anume când ai folosit lucru depozitat, ex. purtând la tine ceasornicul depozitat și l-a furat hoții; apoi când ai fost în întârziere cu restituirea lucrului (în același sens 1601 c. r.) în fine când l-ai încredințat fără necesitate, sau permisiune unui terțiu. Soluțiunile sunt la fel și în cod. rom. pe baza principiilor generale. — Quid dacă lucrul tot ar fi perit, chiar dacă depozitarul n'ar fi fost în culpă? În atare caz nu-i ținut responsabil după c. a. (art. 965) pentru că principiul este că răspunzi numai de cazurile fortuite, cari nu s'ar fi întâmplat, dacă îți îndeplineai obligația. (Stub. I. II pg. 156 text și not. 2). În cod. rom., în lipsă de text, chestia este controversată (V. Alexandr. VI pg. 354 not. A).

2. Stubenrauch I. II pg. 157 și 158

3. În cod. aust. se aplică comodatarului principiile dela depozit (art. 979 comb 964) și nu i se cere sacrificarea propriului lucru, de și ar fi mai de mică valoare (Stubenr. t. II, pg. 167).

1. Aubry loc. cit. not. 4.

2. Stubenrauch, t. II pg. 309 și nota 3 V. și Decis. C. Constanța menționată.

3. În acest ultim sens V. Stubenrauch, t. II, pg. 153

4. Planiol. I. II, No. 2206.

treaga lui valoare, pentru-că dacă l'ar fi scăpat, el ar fi putut cere dela deponent valoarea lucrului său pe care l-a sacrificat, prin urmare are dreptul să deducă această valoare.¹⁾

Să sperăm că toate aceste mici diferențe de legislație, pe cari mi le-a sugerat speța de mai sus, vor dispărea și că în curând vom avea o singură legiuire așa după cum interesul superior al consolidării țării o pretinde imperios și după cum bunul simț al țărânului român o dorește. În această privință următorul caz autentic este foarte elocvent: La un avocat din localitate s'a prezentat un țaran român să-l, consulte într'o afacere, și după ce-i explică păsul la sfârșit îl întreabă că, acum după ce lege să judecă?²⁾

Advocatul îi răspunde că tot după cea ungurească. Mirat și oarecum nemulțumit, țaranul îi obiectează: «Apoi nu ne aflăm în România?».

Ion I. Cetățeanu

TRIBUNALUL ILFOV S. II COMERCIALA

Audiența de la 20 Sep. 1921

Președinția d-lui Al. Costin, judecător

Banca A. M. Behar et. Com. cu Vasile Prodanof

VÂNZARE COMERCIALĂ. — NEÎNDEPLINIREA OBLIGAȚIUNII. — EXECUȚARE COACTIVĂ. — DACĂ E NEVOE DE AUTORIZAȚIUNEA TRIBUNALULUI. — ART. 68, 71 ȘI 72 C. COM.

BURSA. — OPERAȚIUNI. — MIJLOCITORI OFICIALI. — AUTORIZAREA TRIBUNALULUI. — ART. 35 AL. III DIN LEGEA BURSELOR.

1. Dreptul pe care îl are cumpărătorul, potrivit art. 68 c. com., ca în caz când vânzătorul nu-și îndeplinește obligația sa, să facă să se cumpere lucrul care face obiectul vânzării de către un ofițer public însărcinat cu asemenea acte, îl poate exercita direct, fără a avea nevoie de intervenția și ordinul tribunalului, spre deosebire de cazurile în care cumpărătorul voește a constata starea sau vițiile lucrului cumpărat, când potrivit art. 70 și 71 c. com., trebuie emiterea unei ordonanțe prezidențiale pentru efectuarea unei asemenea constatări.

2. Deși potrivit art. 35 al. III din legea bursei operațiile de cumpărări și vânzări în-

trând în atribuțiile mijlocitorilor oficiali, când sunt ordonate de justiție, fie ca operațiuni similite sau de bună voe, cum și acelea pentru averile incapabililor, se fac numai la bursă și prin mijlocul bursei, de aci nu urmează însă că în principiu nu poate cere cineva să se efectueze o operație de bursă și fără ordinul justiției.

No. 784.—Respins ca nefundat apelul făcut de firma Banque A. M. Behar & Com. în contra ordonanței prezidențiale cu No. 6664 | 921 a Președintelui Trib. Ilfov S. II Comercială dată în proces cu Vasile Prodanof.

S'au ascult d-nii avocați H. Sifert și R. Elias pentru banca apelantă și Gh. Tomulescu și I. Epureanu din partea intimatului Vasile Prodanof.

Tribunalul,

Având în vedere apelul făcut de firma Banque A. M. Behar et Com. societate în comandă, prin petiția înreg. la No. 8129 | 921 în contra ordonanței prezidențiale No. 6664 | 921, prin care s'a respins cererea ce făcuse de a fi autorizat să cumpere prin Bursa București, în contul d-lui Vasile Prodanof din București, suma de 227500 franci cek Paris, în baza art. 68 și 69 c. comercial

Având în vedere susținerile apelantului și răspunsurile intimatului;

Având în vedere că, în fapt, se constată că intimatul V. Prodanof a cumpărat, în ziua de 26 Mai 1921, un milion (1.000.000) lei dela apelant, cu termenul de predare la 31 August a. c. la cursul de 22,75 franci suta de lei, și s'a obligat a-i preda acestuia până la 31 August a. c. un cek de bancă asupra Parisului, de franci 227.500 contra sumei de 1.000.000 lei;

Că, pe seama acestei operațiuni a predat apelantului ca marje, suma de lei 50.000 precum și un număr de efecte în gaj;

Având în vedere că tribunalul trebuie să examineze chestiunea dedusă înaintea sa, prin apel, dacă pentru cumpărarea în speță, întemeiată pe art. 68 c. com., este nevoie de intervențiunea justiției pe cale de ordonanță prezidențială;

Având în vedere că după art. 68 cod. comercial dacă vânzătorul nu își îndeplinește obligația sa, cumpărătorul are drept a face să se cumpere lucrul care face obiectul vânzării de către un ofițer public însărcinat cu asemenea acte, cu obligația de a înștiința

1. Alexandresco, t. X pg. 18,

2. Chiar acum citesc că în Franța comisiunea senatorială pentru introducerea legislației civile în teritoriile anexate și la care a participat mai mulți senatori din Alsacia— Lorena, au hotărât de comun acord accelerarea activității de asimilare legislativă, care este în curs. (*Le Temps*, 24 Iunie).

în mod prealabil despre aceasta pe cea-laltă parte contractantă;

Că, însă, în acest caz, cumpărătorul are dreptul a pretinde diferența în mai mult dintre prețul plătit a doua oară și acel convenit cu primul vânzător, precum și a cere daunele-interese care se va dovedi că i se cuvine;

Considerând că această dispozițiune luată după art. 68 din codul comercial italian și inspirată din codul german, constituie o procedură expeditivă prin care partea în drept poate obține executarea contractului încheiat, fără însă a pierde facultatea de a cere rezilierea contractului cu daune-interese pentru neexecutare, conform dreptului comun (art. 1020 și 103 c. civil);

Că, această procedură specială, denumită în dreptul italian «executare coactivă», se efectuează, conform art. 68 cod. comercial, sau prin licitație publică, sau pe prețul curent, dacă lucrul are un preț la bursă sau la târg și de către ofițerul public însărcinat cu asemenea acte, fără a fi nevoede vre'o intervențiune a justiției.

Că, dealtfel, această soluțiune s'a dat de doctrina și jurisprudența italiană, precum și de jurisprudența înaltei noastre Curți de Casațiune;

Considerând că, dacă în art. 70 și 71 cod. comercial se prevede emiterea unei ordonanțe prezidențiale această cerință se explică prin aceea că în atare caz cumpărătorul sau vânzătorul voesc să se constate starea lucrului sau existența unor vicii, precum și a obține sechestrarea, depunerea ori vânzarea lucrului, pe socoteala celui ce se cuvine și asemenea măsuri nu pot fi apreciate și ordonanțate de cât pe cale judecătorească, astfel că se explică necesitatea unei ordonanțe prezidențiale.

Având în vedere că, în al doilea rând, s'a invocat de reclamantul apelant dispozițiile art. 35 din legea burselor de comerț spre a justifica cererea sa de a i se acorda ordonanța prezidențială solicitată.

Văzând că după art. 35 al. 1 din legea asupra burselor de comerț, din 14 Iunie 1913, mijlocitorii oficiali au dreptul să negocieze în bursă și în afară de bursă operațiunile cu cari au fost însărcinați, și deci operațiunea de cumpărare de franci, în speță, conform art. 68 c. comarcial este de competența acestor mijlocitori;

Că, dacă în al. III al art. 35 din acea lege se prevede că, „operațiunile de cumpărări și vânzări intrând în atribuțiile mijlocitorilor oficiali, când sunt ordonate de justiție, fie ca operațiuni silite sau de bună voe, cum și acelea pentru averile incapabililor se vor face numai la bursă și prin mijlocul bursei», această dispozițiune nu înseamnă că, în principiu, nu poate cere cineva să se efectueze o operație de bursă decât cu ordinul justiției, precum și la acelea autorizate de justiție asupra averilor incapabililor și dispune că aceste operațiuni, precis determinate de lege, urmează să se execute prin mijlocirea justiției de către mijlocitorii oficiali, numai la bursă și prin mijlocul bursei, iar nu și în afară de bursă (art. 35 al. 1 din lege).

Că, însă, în afară de aceste cazuri excepționale (al. 3 și 4 din art. 35 al. 1 din legea burselor) oricine poate cere să se efectueze o operație de bursă, prin negociere în bursă sau în afară de bursă, de către mijlocitorii oficiali, în condițiile stabilite de legea și regulamentul burselor de comerț, precum și în conformitate cu dispozițiile luate de comitetul bursei în baza art. 44—46 din acea lege, astfel că nu s'a modificat în această privință principiul executării coactive introdus în art. 68 cod. comercial;

Că, dealtfel, nu s'a dovedit în fapt că Bursa ar fi refuzat să execute operația de cumpărare în speță, dacă reclamantul ar fi cerut să se efectueze, conform art. 68 c. comercial, o cumpărare de franci pe contul său propriu, rămânând ca pe calea unui proces de fond să se discute atât validitatea convenției cât și chestiunea de a ști cui îi incumbă de a suporta eventuala diferență de preț;

Că, față cu totea acestea, certificatul No. 1360 din 10 Sept. eliberat de Bursa de comerț din București, prin care se constată că nu sunt admise decât numai operațiunile „Cassa” nu mai prezintă nici-un interes în cauză;

Că, în fine, discuțiunea făcută asupra chestiunii dacă cumpărarea în speță este un act licit sau un joc de bursă, contra căruia s'ar putea invoca excepțiunea de joc, este inutilă și nepertinentă, rămânând a se face cu ocazia procesului de fond relativ la eventuala diferență de preț rezultată din cumpărare.

Pentru aceste motive, respinge apelul.

Semnați: Al. Costin, S. Rădulescu, M. Grădișteanu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CASAȚIA FRANCEZA CIV.

31 Decembre 1919.

DREPT MARTIM.—TRANSPORT DE MĂRFURI.—NAVLU.—SCUFUNDARE.
— MĂRFURI VÂNDUTE SUB APĂ.—DETERIORARE.—PLATA NAVLULUI.—(ART. 302, 303, 309 ȘI 310 C. COM. FR.—ART. 587, 588 ȘI 591 C. COM. ROM.)

1. Încărcătorul nu poate cere descărcarea sau reducția navlului corespunzător cu distanța parcursă decât în cazul când mărfurile au fost pierdute pentru dânsul în total sau în parte.

Dar nu se poate asimila cu o pierdere parțială a mărfurilor, scăderea valorii rezultată din cauza unei scufundări, în urma căreia încărcătura a fost vândută sub apă pe un preț mult mai inferior decât valoarea sa reală.

2. Dispozițiile art. 309 și 310 c. com. (art. 591 c. com. rom.) după care încărcătorul nu poate nici să ceară o diminuare a navlului, nici să abandoneze mărfurile pentru navlu din cauza deteriorării acestora, sunt generale și se aplică, fie că mărfurile au fost conduse la destinație, fie că au fost oprite în cursul călătoriei printr'un eveniment maritim.

Această regulă nu poate diferi, când căpitanul, în loc de a opera el însuși salvarea, trage din încărcătură tot profitul posibil pentru încărcător vânzând mărfurile sub apă.

(*Rep. Sirey* 1920, 1, 241).

Notă. — Se întâmplă foarte adesea că mărfurile transportate pe mare în virtutea unui contract de navlu să nu parvie la destinație, să parvie numai în parte, sau sosind în totalitate, să fi suferit, fie deteriorări, fie o scădere de preț. Din cauza acestei varietăți de cauze care au de efect pierderea totală, pierderea parțială, deteriorarea sau scăderea prețului, codul de comerț a trebuit ca, de altfel, toate legile maritime, să determine influența ce au aceste pierderi și deteriorări asupra obligației de plată a navlului.

Codul de comerț consacră în această materie regulile următoare, care sunt aplicabile, afară de convențiunile contrarii :

a) În caz de pierderea totală a mărfurilor din caz fortuit nu se datoroște navlu (art. 587 c. com.).

b) În caz de pierdere din caz fortuit a unei părți din mărfuri, nu se datorește navlu pentru mărfurile care au perit, ci numai pentru acelea care au ajuns la destinație (V. Cas. fr. 15 fevr. 1893, S. și P. 1893 1, 456). Această regulă nu e prevăzută formal în cod, dar ea se deduce în chip logic din regula formulată pentru cazul de pierdere totală.

c) Dar se datorește navlu întreg pentru mărfurile care au suferit scăderi de preț sau deteriorări din caz fortuit (art. 591 c. com.).

Asupra punctului de a se ști care din aceste reguli trebuie a fi aplicată, nu există, în general, nici o dificultate. Motivul este că, în fapt, pierderea totală, pierderea parțială sau deteriorarea se pot distinge lesne. Totuși, aceasta nu este adevărat în chip absolut. Este cel puțin un caz când cele trei reguli enunțate mai sus poate da loc la discuțiune. Acest caz este acela când mărfurile s'au vândut sub apă caz care a dat loc la decizia casației franceze raportată mai sus.

Se zice că există vânzare de mărfuri sub apă, când mărfurile fiind căzute în apă, și căpitanul ne voind sau ne putând să le scoată cu propriile lui mijloace sau prin un anteprenor cu care ar contracta, la vinde unei persoane care procedează la scoaterea lor cu cheltuiala și rizicurile sale. Vânzarea, în aceste împrejurări, se face firește pe un preț inferior aceleia cu care mărfurile ar fi fost vândute pe uscat.

Cumpărătorul are în adevăr de suportat cheltuielile lucrărilor de executat, iar mărfurile sunt de ordină deteriorate din cauza șederii lor mai mult sau mai puțin prelungită în mare.

În realitate, chestiunea care se pune în acest caz, fie că vânzarea a avut loc într'un alt port decât acela al destinației, în urma unui naufragiu, sau în portul chiar al destinației, este de a se ști dacă în ambele aceste ipoteze, vânzarea mărfurilor sub apă trebuie considerată ca o pierdere totală sau numai ca o pierdere parțială, ori ca o deteriorare sau scădere de preț. Asupra soluțiilor care s'au susținut în aceste ipoteze, a se vedea Lyon Caen, notă sub decizia precitată. (*Sirey*, 1920, 1, 241).

R.